

som leve under saa smaa Forhold, at de kun kunne blive smaa, maa nøjes dermed. Den svenske Embedsmand kan være rolig for, at selv om vi ikke have disse Skoler klassificerede i første, anden og tredje Klasse, vil han finde et rigeligt Antal, der i enhver Henseende er første Klasse efter deres Indhold.

Dette var altsaa et Eksempel paa, hvorledes denne Mand, dømmende efter statistiske Oplysninger, kom til det Resultat, at vi stod lavt paa dette Omraade. Paa samme Maade kommer man tidt til at misforstaa andre Landes Stilling og vor egen, naar man ikke tillige lægger Mærke til Folkets Ejendommeligheder og andre Ting, som høre med til en Bedømmelse af disse Forhold. Hos os er altsaa den tekniske Skole talrig besøgt, idet den har 19,000 Elever. Det ærede Medlem fra Hornslet (Povlsen) nævnede, at man kunde sige, at hvert fjerde Menneske paa Landet havde været paa Højskole. Hvis det er rigtigt, hvad jeg ikke ved og ikke i en Hast kan regne ud, er det klart, at i Byerne har en langt større Procent været paa den tekniske Skole, siden Byerne kun have en Million Indbyggere mod $1\frac{1}{2}$ Million paa Landet, og den tekniske Skole har 19,000 Elever, medens Højskolen kun har 8,000. (*Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Appel]: Det kan ikke sammenlignes). Det vil jeg dog mene, det kan, og jeg skal berøre det flygtigt paa den givne Foranledning. Jeg antager, at den højtærede Minister ved sin Afbrydelse tænkte paa det Forhold, som Ordføreren for Forslagsstillerne forleden Dag omtalte, at de tekniske Skoler ere Aftenskoler, og at Højskolerne ere Dagskoler. Men jeg skal gøre opmærksom paa, at af de 19,000 Elever, som besøge den tekniske Skole, er der 3,000, som gaa paa en fuldstændig Dagskole. Udviklingen i den Retning er i de tekniske Skoler allerede naaet ret vidt og er i stadig Fremadskriden, idet de mere og mere blive Dagskoler og i stigende Grad til den tekniske Undervisning føje den almindelige, saa at de mere og mere ogsaa i den Henseende erstatte Højskolerne paa Byens Grund, hvor Forholdene ere lidt anderledes end paa Landet, hvorfor de Former, hvorunder Højskolen virker, rimeligvis ikke passe rigtigt for Bybefolkningen; det er aabenbart Forklaringen paa, at Bybefolkningen søger Højskolen saa forholdsvis lidt.

Jeg har altsaa villet fremhæve, at jeg ikke tror, vi staa lavt paa disse Omraader, og jeg vil føje dertil, at naar vi se hen til

Fagundervisningen i egentlig Forstand, tror jeg heller ikke, at vi staa lavt paa nogen Maade, tværtimod, vi staa vistnok endogsaa særdeles højt. I de sydeuropæiske Lande, f. Eks. Frankrig, kendes saa at sige ikke mere, hvad vi kalde Læreforholdet i Haandværket. Der oplæres ingen eller saa godt som ingen paa den gamle Maade hos en Mester; der klages stadig over det, og man siger: Hvad skulle vi gøre for at bringe det gamle Forhold til Veje igen? Dette gør sig i alt Fald gældende i de sydligere Lande, og jeg tror ogsaa, uden dog at turde sige det bestemt, at noget lignende gør sig gældende i Sydtyskland, og dette har sikkert ogsaa været medvirkende til at skabe de obligatoriske Fagskoler i Bajern. Hos os er noget saadant ikke Tilfældet. Vi have her næsten i sin fulde Udstrækning Lærlingenes Opførelse hos en Mester, selv om dette Forhold i Tidens Løb er blevet ændret noget, det er jo nu sjældent, at Lærlingene bo og have fuld Kost hos Mesteren. Det er den sædvanlige Anskuelse hos Haandværkets Mænd, at Undervisningen i en Fagskole, der skal erstatte Mesterens Undervisning, duer ikke. Hvis man vilde søge at indføre de obligatoriske Fagskoler, som skulde erstatte Mesterens Undervisning, vilde der sandsynligvis opstaa stærk Modstand derimod, fordi man har det, der er langt bedre hos os. Naar man taler om Fagskoler, som vi talte saa rigeligt om ved Finanslovsforslagets Behandling, og som jeg derfor ikke skal komme videre ind paa igen, skal jeg sige, at de ere kun et Supplement til Værkstedundervisningen, oprettede fra Mestrenes Side paa de Punkter, hvor Værkstedundervisningen i vore Dage svigter. Det er ikke Skoler, som skulde erstatte Mestrene, men det er Skoler, som Mestrene selv have oprettet for at lære Eleverne det Arbejde, som Værkstedet ikke kan lære dem, fordi det har forladt Værkstedet. Forholdene ere saa meget sundere og naturligere hos os, at vi paa ingen Maade staa lavere paa de Undervisningsomraader, jeg her har nævnt, end Udlandet.

Men saa vil man sige, og det siger den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (K. M. Klausen), at det er kun et Mindretal, hvem denne Undervisning kommer til gode. Det er rigtigt, det er kun et Mindretal. Men dertil skal jeg sige, at efter min Anskuelse er det ganske umuligt at meddele denne Undervisning til mere end et Mindretal. Det synes at være den ærede Ordfører for Forslagsstillernes Mening, at man skulde kunne meddele hele den opvoksede Ungdom den samme Undervisning. Men det kan man efter min Mening slet ikke gøre. Vi have